

14. Беляев А. Продавец воздуха / А.Беляев // Продавец воздуха; Властелин мира: [Науч.–фантаст. романы] / А.Беляев. – М.: Дружба народов, 1995. – С.3–130. – (Библиотека фантастики: В 24 т.; Т. 12., кн. 1).

15. Доклад «Живая планета – 2012» [Электронный ресурс] // Официальный веб–сайт Всемирного фонда дикой природы (WWF) – Режим доступа: <http://www.wwf.ru/resources/publ/book/584>.

16. Печчеи А. Человеческие качества / Аурелио Печчеи; пер. с англ. О.В. Захаровой. – М.: Прогресс, 1980. – 302 с.

Pustovoyt, V.I. About the role of adelphophagy for Homo sapiens in the forthcoming destruction of humanity

The emergence of global problems and the attempts to resolve them, that humanity supposedly does while, in fact, aggressively moving towards a civilizational catastrophe, can be largely explained by the fact that the omnivorous predator Homo sapiens, having acquired the mind due to forced adelphophagy (cannibalism) from his ancestors, began to actively use it in the implementation of a predatory attitude towards all living things, including members of his own species.

Key words: adelphophagy, Homo sapiens, global social and cultural crisis, civilization catastrophe, indoctrination, property segregation of humanity.

УДК 141.7:316.774

Луценко Н.Ю.

Розвиток мережевого простору: переваги та недоліки

Аналізуються проблеми розвитку мережевого простору, що має важливе значення у всіх сферах та проявах сучасного буття соціуму. Узагальнюються досвід теоретичних і праксеологічних досліджень в області аналізу мережевого простору, визначаються його основні переваги та недоліки в контексті подальшої суспільної еволюції та еволюції розвитку мережевих структур.

Ключові слова: простір, мережа, інформація, мережевий простір.

В реаліях сучасного життя така властивість простору як мережевість охоплює усі сфери життєдіяльності людини: економічну, соціальну, політичну, духовну. Поява все більшої кількості мережевих форм організації у суспільстві спонукає науковців до їх узагальнення, «приведення до одного знаменника», яким, на нашу думку, може стати мережевий простір.

Питанням визначення переваг та недоліків мережевої форми організації займалось чимало вчених, зокрема: у сфері міжнародного бізнесу дане питання висвітлюється у роботах вітчизняних наукових дослідників: Е. Метелевої, Г. Тимофєєвої, Е. Семенової, С. Дегтярьової, А. Землякова, Р. Пожидаєва, О. Юлдашевої, В. Катєнєвої, С. Полонського, Г. Сталінської, С. Кичева, О. Зикової і зарубіжних вчених Й. Рюегг-Штюарта, Л. Ахтенхагена, Р. Патюреля, М. Райсса, А. Т. Стюарта.

Проблематику становлення моделі «мережевої спільноти» розглядають у своїх роботах Р. Коллінз, Е. Гідденс, М. Манн, М. Гранновтер. В узагальненому вигляді дана модель була запропонована професором Каліфорнійського університету, відомим соціологом М. Кастельсом.

Зокрема, мережеве суспільство розглядається тут як «тип інформаційного суспільства, відмінною рисою якого являється мережева логіка його базової структури» [5, с.42].

Своєчасність посилення уваги до соціальних мереж і формування мережевих спільнот обумовлена суперечностями і викликами сучасного інформаційного суспільства. Підходи до вивчення «некерованого» нового світу за мережевим принципом представлені в працях Е. Гідденса, У. Бека, Ж. Бодрійєра, Ю. Габєрмаса, М. Кастельса та ін. Сучасні класики політичної теорії, філософії, соціології акцентують увагу на мережевості як новій якості сучасного світу, що зумовило виняткову динаміку політичного життя, виникнення великої кількості зон ризику тощо.

Проте, слід зазначити, що вищевказані дослідники характеризують певні аспекти переваг мережевої форми організації тих чи інших сфер життєдіяльності людини, уникаючи узагальнених системних досліджень та не пропонуючи єдиної класифікації мережевих утворень, що формують мережевий простір.

Метою нашої розвідки є аналіз переваг і недоліків розвитку мережевого простору як нового просторово-часового утворення.

Мережевий простір – здебільшого абстрактне (концептуальне) поняття багатовимірного простору, що утворюється шляхом додавання до трьох просторових координат параметр часу та закономірності мережевих взаємодій його суб'єктів.

Компонуючи такі уявлення про простір ми спробуємо розглянути морфологію мережевого простору з точки зору етапів еволюції матеріальних систем, а точніше в контексті послідовності зміни форм руху матерії – від нижчого до вищого.

У даному контексті мережевий простір матиме шестирівневу структуру:

Фізичний рівень (суб'єктами виступають неживі субстанції, відсутні будь-які взаємодії між вузлами. Даний рівень можна охарактеризувати як об'єктивно-існуючий).

Природний рівень (включає механічну, фізичну та хімічну форми руху матерії. Вузлами мереж в такому просторі є природні явища чи події. В якості типу міжвузлової взаємодії з'являється вплив, де засобом цієї взаємодії виступає саме фізичний взаємовплив).

Біологічний рівень (вузлами мереж тут являються сегменти живого організму та цілі живі організми). Даний рівень охоплює крім механічної, фізичної та хімічної ще й біологічну форми руху матерії. А в якості типу міжвузлової взаємодії крім впливу з'являється ще й сигнал).

Соціальний рівень (в якості його суб'єктів виступає людина або група людей). Даний рівень окрім біологічних особливостей, набуває ще і соціальних, оскільки тут діють механічна, фізична, хімічна, біологічна та соціальна форма руху матерії).

Технологічний рівень (даний рівень набуває технологічного забарвлення, тому функцію мережевих вузлів тут виконують і продукти людської діяльності, культури. Він також обіймає усі п'ять форм руху матерії: механічну, фізичну, хімічну, біологічну, і соціальну).

Семантичний рівень (вузлами мережевого простору тут виступають нематеріальні об'єкти – енергія, інформація).

У такій моделі мережевого простору показана також ієрархія існуючих знакових систем в контексті мережевих інтеракцій у міру їх розвитку і остаточного формування з філо- та онтогенетичних параметрів по відношенню до будови того чи іншого мережевого простору як соціосемантичного явища.

Розглядаючи переваги та недоліки розвитку мережевого простору, перш за все, зауважимо, що досліджуваний нами феномен розглядається з соціально-філософської точки зору.

У контексті вищезазначеного стало зрозуміло, що мережевий простір соціальних взаємодій повинен розглядатися як найбільш фундаментальна з усіх семіотичних мереж, тобто як прототип всіх інших сигнальних систем, що застосовуються людиною. Тим паче, що рівні, які знаходяться нижче від соціального являються об'єктивно-існуючими, і лише починаючи з соціального вони є суб'єктивними, що, в свою чергу, актуалізує питання дослідження специфіки мережевого простору саме в контексті соціального.

У такому ракурсі ми розглянемо розвиток мережевого простору окремо на соціальному, технологічному та семантичному рівнях його функціонування.

Першим, на чому необхідно сконцентрувати увагу, розглядаючи дане питання, це на універсальності мережевого простору. Дана особливість полягає в тому, що в рамках мережевого простору можуть бути описані найрізноманітніші теоретичні концепти соціального.

Через соціальний рівень мережевого простору реалізується окрім соціального, політичний, економічний, освітній та культурний капітал.

Всі ці мережеві відносини соціального рівня знаходяться в тісному взаємозв'язку. Найчастіше їх агенти включені в кілька мережевих структур одночасно, що призводить до об'єднання мереж у так званий рекурсивний мережевий простір (мережевий простір у мережевому просторі).

1). З соціальної точки зору на соціальному рівні мережевого простору сучасний тип суспільства знаходиться в стані глобальних трансформацій, що стосуються фундаментальних основ соціального буття і характеризуються домінуванням в ньому взаємовідносин, які побудовані саме за мережевим принципом. Звичайно, не можна стверджувати, що ієрархічний устрій суспільства не актуальний в сучасних умовах, проте під впливом мережевого простору він зазнає вагомих змін.

Поряд зі змінами традиційних структур соціуму змінюється і сам процес соціальної взаємодії індивідів, формуються протиріччя між вже сформованим класичним типом соціуму, і некласичним мережевим типом.

Переваги: 1). Мережевий принцип форми соціальної організації в порівнянні з традиційними ієрархічними зв'язками, є більш рухливим та адаптивним.

2). В умовах глобалізації мережевого простору людина стає абсолютно вільною від певних регламентацій, а також вона являється ціннісно-нейтральною, оскільки виступає умовою та засобом реалізації відповідних цілей.

3). В межах мережевого суспільства зменшується значимість територіального фактора, це пов'язується з тим, що нові системи міжкомунікативної взаємодії змінили функціональну значимість державних кордонів, внаслідок чого різко збільшилась

кількість так званих «реактивних соціальних структур», нівелювались бар'єри просторового спілкування [12,с.143].

Недоліки: 1). Легкість зміни акторів мережевого простору, їх часте переміщення з одного мережевого простору до іншого або суміщення участі в декількох мережах може призвести до порушення цілісності особистості.

Наприклад, за умови послаблення традиційних інститутів, таких як релігія та мораль, мережева людина, знаходячись у тому чи іншому мережевому просторі живе за своїми законами і, переходячи з однієї мережі в іншу, змінює свою поведінку, принципи, спосіб мислення, не помічаючи суперечливості своїх вчинків і думок. Таким чином людська особистість розпадається на фрагменти [7]. Крім того, під впливом мережевого простору розпадається на фрагменти не тільки особистість, але й суспільство в цілому.

2). Існує ризик неконтрольованої і не завжди позитивної для суспільства трансформації реальності в напрямі її віртуалізації. Даний мережевий простір завойовує традиційний соціальний простір і підкорює соціальний час. Спрогнозувати, яким саме чином він проявить себе в майбутньому дуже важко.

3). Поширення мережевих структур та включення їх до основи суспільства надає розвитку біфуркаційного характеру, створює ризики зростання хаотичності зв'язків та конфліктності, зокрема для національних держав зі слабкими інституційними структурами. Існує можливість зіткнення соціальних інтересів в межах глобального мережевого простору та зародження так званих мережевих конфліктів, адже універсалізація мережевих принципів суспільного розвитку не завжди може бути прийнятною для всіх суб'єктів глобального простору [1].

4). У межах мережевого простору соціального рівня досить часто відбувається зміна цілей та пріоритетів, що зрештою призводить до розпаду певної мережі, а в кращому випадку – до її модифікації.

5) Мережевий простір соціального рівня породжує перехід системи у кризовий режим, коли одночасно у світі функціонують різні системи соціальної організації, і неузгодженість їх у загальноцивілізаційному розвитку породжує кризу системи. Водночас мережеве суспільство як нова форма соціальної організації та нова соціальна структура, приводить до функціональної втрати традиційних суспільних механізмів [1].

Таким чином, контролювати процес формування мережевого суспільства як об'єктивної реальності на сучасному етапі майже неможливо. Все залежить від сфери реалізації мережевого простору, ступеня його легальності, публічності цілей та інструментів. Здійснений нами аналіз даної проблематики доводить, що функціонування мережевого простору на соціальному рівні супроводжується формуванням нової організаційної парадигми в умовах глобалізації, що пов'язується із зміною типу комунікативних взаємодій, де універсального характеру основної форми зв'язку набуває мережева структура.

2). З політичної точки зору. Аналіз мережевого співтовариства в політичних комунікаціях і аналіз форм участі мережевої спільноти в політиці є новим дослідним напрямом для вітчизняної політичної науки. Сьогодні ми можемо говорити, що нові економічні умови призводять до появи нових економічних структур та нових форм їх взаємодії, а політична участь суспільства набуває мережевих ознак.

У даному контексті Т. Берцель тлумачить поняття політичної мережі як «набір відносно стабільних взаємин з природою неієрархічних і взаємозалежних, зв'язують різноманітні акторів, які поділяють щодо політики спільні інтереси і які обмінюються ресурсами для того, щоб просунути ці інтереси, визнаючи, що кооперація є найкращим способом досягнення спільних цілей» [6,с.63].

Переваги: 1). Відсутність центру у мережевому просторі політичних зв'язків, все, що відбувається в мережі, є корисним і необхідним для її існування... якщо вузол мережі перестає виконувати корисну функцію, він відчужується нею і мережа знову реорганізується.

2). Відносна свобода мережевого простору від державної бюрократії. Мережа є більш ефективною формою соціальної організації, на відміну від держави, а це значить, що вона стає кращим гарантом свободи особистості при розгортанні якої держава втрачає значну функціональну складову свого існування.

3). В мережевому просторі суспільства фактор влади виступає в ролі мобільної системи, що дозволяє непомітно варіювати включенням і вимиканням важелів, тобто у певних обставинах влада – це система горизонтальних відносин між мережевими структурами.

4). Особливість участі мережевої спільноти в політиці виражається в можливості кожного індивіда увійти в контакт з політичною елітою. У даному контексті процес комунікації спрямований на участь у виробленні політичних стратегій розвитку суспільства та впливу на прийняття владою політичних рішень. А така форма політичної участі, характеризується необмеженим у часі строком участі і безперервністю самої участі.

Недоліки: 1). «Становлення мережевого суспільства передбачає розширення суверенітету особистості за рахунок послаблення суверенітету держави» [11, с.114].

Таким чином, держава в її класичному розумінні відходить у підпорядкування мережі. Це підтверджується також і тим, що «сучасна держава – це не нація-держава, а мережева держава, яка створює складну мережу розподілу влади та розподільче прийняття рішень між міжнародними, мультинаціональними, національними, регіональними, локальними, недержавними, політичними інститутами» [12, с.28].

2). Включення в мережевий простір на соціальному рівні породжує неоднозначність геополітичних статусів національних держав, а також і безпосередній розподіл людей та держав на «мережевих» та «немережевих», що визначається рівнем їх відкритості, адаптивності та спроможності жити в сучасному інтегрованому світі. В остаточному підсумку це приводить до виникнення форм мережевої нерівності, подолання якої потребує відповідних засобів.

3). Однією із проблем мережевого простору даного рівня є прагнення його учасників до монополізації власних повноважень, що призводить до інституціоналізації системи відносин, а тому перетворює її на ієрархічну структуру, що суперечить принципам мережевої організації.

4). Низький рівень керованості за умови відсутності необхідного рівня централізації.

5). Затрата значної кількості часу на організацію управління в мережевому суспільстві [1].

Таким чином, держава як один із найважливіших політичних інститутів сучасного суспільства повинна виробити систему власної економічної та політичної безпеки для зменшення ризиків інтеграції у глобальний світ мережевих взаємодій. Недооцінка значущості мережевого простору як структурного елементу політичної системи призведе до обмеження можливостей по аналізу і прогнозуванню розвитку ситуації і, як наслідок, керованості політичним процесом.

3). З економічної точки зору. Мережеві структури в економіці – поняття не нове, а його втілення вже давно стали об'єктом вивчення відомих теоретиків і практиків. Ці дослідження стосуються кластерних утворень, стратегічних альянсів, мереж неформальних відносин, аутсорсингу тощо. Потрібно зауважити, що під мережевою структурою у сфері господарювання розуміється мережева організація, мережеві форми організації, міжфірмові мережі, організаційні мережі, гнучка спеціалізація тощо. Головною ознакою, за якою варто відносити ту чи іншу організаційну форму до мережевої, слід вважати автономність економічних агентів такого мережевого простору.

За мережевим принципом фірми будують як свої внутрішні, так і зовнішні зв'язки, причому подібні процеси протікають в різних культурних і національних контекстах.

Переваги: Серед переваг мережевої організації економічних взаємодій можна виділити наступні аспекти: фінансові, маркетингові, інформаційні, науково-технологічні аспекти та аспекти управління. Серед них:

1). Фінансові аспекти:

- одержання синергетичного ефекту;
- скорочення трансакційних та управлінських витрат, їх раціональна структура, підвищення доходів;
- нові можливості для залучення інвестицій та капіталу для подальшої експансії.

2). Маркетингові аспекти:

- підвищення загального маркетингового потенціалу мережі;

- адаптивність мережі до умов, що змінюються, швидка реакція на зміну кон'юнктури;
- формування єдиного ринку збуту;
- розширення географічної присутності;
- сумісні маркетингові проекти.

3). Аспекти управління:

- залучення до мережі кращих партнерів, виключення використання некомпетентних виконавців;
- узгодженість дій учасників мережі;
- концентрація діяльності на пріоритетних областях спеціалізації;
- виключення дублювання робочої сили і потужностей;
- забезпечення підсилення позицій кожного члена мережі за рахунок мережевої підтримки;
- підвищення гнучкості та здатності оперативного виконувати завдання.

4). Інформаційні аспекти:

- вільний обмін інформацією між усіма учасниками мережі та споживачами їх товарів/послуг;
- відсутність спотворення інформації за рахунок мінімальної кількості посередників або їх відсутності;
- стійкість інформаційних зв'язків.

5). Науково-технологічні аспекти:

- залучення в широку мережу сумісних науково-дослідницьких проектів;
- швидке розповсюдження ноу-хау та ІТ-технологій серед членів мережі [2].

Недоліки: 1). Поширення зловживань щодо логіки широкого розповсюдження винаходів економічного мережевого простору. Як результат, величезні можливості, пов'язані з різними варіантами можуть стати обмежувальним фактором розвитку економічного кластера.

2). Згідно з М. Райссом, у мережеві організації є специфічні слабкі місця:

- практична відсутність матеріальної і соціальної підтримки своїх членів у наслідок відмови від класичних довгострокових договірних форм і звичайних трудових відносин;
- перевага спеціалізації, концентрації на ключових компетенціях;
- надмірна залежність від кадрового складу, в тому числі схильністю до ризиків, пов'язаною з плінністю кадрів;
- небезпека надмірного ускладнення, яке є наслідком різномірності членів організації, неясності відносин членства в ній, відвертості мереж, динаміки самоорганізації, невизначеності в плануванні для членів мережі [8, с.94-95].

3). Я. Сергієнко наголошує на наступних недоліках мережевої організації міжнародного бізнесу:

- посилення впливу і влади одного члена мережі, що приводить до перерозподілу ресурсів в його користь і зниження ефективності решти членів мережі або можливість маніпулювання окремих гравців особистими умовами;
- надмірне розширення мережі може привести до її некерованості, тим більше в умовах децентралізації влади;
- локалізація відносин усередині мережі приводить до формування норм ведення бізнесу, які обмежують можливість участі інших учасників ринку, що мають важливі для мережі ресурси [10].

Якщо говорити про економічну систему загалом, то активний розвиток ще однієї форми обміну, поруч із ієрархічною та ринковою, можна оцінити як додатковий ресурс для адаптації в швидкозмінних умовах сучасності.

Таким чином, виникає нова парадигма бізнесу, яка звернена не до засобів, а до підстав суспільного виробництва, до глибинних процесів еволюції різних соціальних середовищ, суспільства і природи. Мережевий простір в такому випадку стає потужним двигуном соціально-економічного зростання.

4). З точки зору освіти. Зазвичай під мережевою взаємодією у сфері освіти розуміють різні за типом і масштабами зв'язки між навчальними закладами, організаціями та людьми для досягнення будь-яких спільних цілей.

Значення появи подібних установ для соціально-педагогічного оточення визначається, насамперед, тим, що вони стають джерелом інноваційного досвіду для інших освітніх установ і джерелом абітурієнтів, наділених вмінням і прагненням вчитися і займатися самоосвітою для системи професійної освіти.

У педагогіку термін «мережевий» був запозичений з економічної науки і перенесений в педагогічну практику Ю. Конаржевским. А. Адамський стосовно до сфери освіти виділив наступні характеристики «мережевої взаємодії. У центрі мережевої взаємодії, на його думку, знаходиться не інформація сама по собі, а персона і подія» [3].

Переваги: 1). Організація взаємодії в рамках такого мережевого простору дозволяє закладам освіти підвищити варіативний потенціал освітніх програм і програм професійного зростання.

2). Сприяє актуалізації самонавчання соціуму.

3). Необмеженість територіального фактора.

4). Доступність освітніх інформаційних послуг.

5). Конкурентні відносини між освітніми установами трансформуються в партнерські.

6). Розвиток мережної взаємодії розширює спектр якісних і доступних освітніх послуг, забезпечує зростання професійної компетентності педагогів і керівників освітніх установ [3].

7). Розширює можливості забезпечення якісної освіти учнів та формування вільного вибору батьками і дітьми подальшого освітнього і професійного шляху.

Недоліки: 1). Недостатня якість матеріального забезпечення технічними засобами та Інтернет-ресурсами здійснення міжвузлових комунікацій в такому мережевому просторі.

2). Психологічна неготовність деяких педагогів до роботи в мережевому просторі віртуального спрямування (наприклад, через Інтернет).

3). Також серед недоліків можна виділити недостатній рівень володіння можливостями сучасної комп'ютерної техніки педагогічними працівниками середнього і старшого покоління.

5). З точки зору культурних аспектів. У мережевому соціумі глобальний інформаційний простір переважає над індивідуальними та культурними світами людей, причому, світи і люди можуть між собою не завжди взаємодіяти, але сліди від їх діяльності все одно будуть фіксуватися в Інтернет-просторі, і рано чи пізно, вони почнуть впливати на самих суб'єктів, їх світи і культури.

Переваги: 1). Можливість реалізації певних якостей особистості у віртуальному середовищі, приміряння на себе інших ролей, переживання чужих емоцій, які з тих чи інших причин особистість не може реалізувати в реальному житті.

2). Доступність інформації про культурні надбання людства.

3). Формування нової системи моральних цінностей, що зумовлене сучасними реаліями життя в мережевому просторі.

Недоліки: 1). Одним із ризиків виникнення мережевого суспільства є також і те, що воно, безумовно, приводить до втрати культурної ідентичності та автономності багатьох елементів системи соціальних зв'язків, а також відкриває нові можливості для переосмислення власної стратегії суспільного розвитку шляхом переоцінки традиційної системи цінностей та формування нового мережевого світогляду. Саме нова організаційно-комунікативна культура, яка привноситься мережевим суспільством, приводить до конструювання нової моделі суспільного розвитку, яка базується на констатації нових символів, привнесених глобалізаційними тенденціями [1].

3). Мережевий простір, огортаючи політичну, економічну, духовну сфери життєдіяльності людини на глобальному рівні стає інструментом уніфікації світогляду заради формування мережевого світогляду, позбавленого етнічних, релігійних, культурологічних особливостей, замінивши принципом максимізації індивідуальної вигоди від приналежності до мережі, і культивує цінності суспільства споживання, проявляється її деструктивна сутність [7].

Підсумовуючи вищесказане, однозначно можна сказати, що мережа не повинна зазіхати на внутрішній світ людини і вторгтися в сфери, де традиційно панують інститути моралі, релігії, законодавства. Нині завдання цих інституцій – актуалізува-

ти систему традиційних конструктивних цінностей, виробити механізм повернення широким верств суспільства до них.

Технологічний рівень мережевого простору має наступні особливості. Мережевий простір технологічного спрямування здатний до спрямованої самоорганізації та зміни, так як кожен учасник в ньому активний у конструюванні власних зв'язків в мережевому просторі.

На думку М. Кастельса, сучасна епоха відрізняється збільшенням числа «слабких зв'язків», які можливі тільки в еру електронної комунікації [4, с.73].

У рамках такого погляду на мережевий простір сучасна епоха знаходить підставу для свого розвитку у використанні інтернет-технології. Ця технологія є комунікаційною технологією, оскільки сприяє включенню все більшого числа людей в мережеві форми взаємодії, тобто комунікації.

Переваги: 1). Розвиток технологічних та технічних можливостей дозволяє організувати максимально інтерактивну взаємодію в мережевому просторі. Це, в свою чергу дозволяє врахувати всі побажання кожного суб'єкта такого мережевого простору, при цьому обслуговування проводиться миттєво, без врахування часових очікувань.

2). Існування файлообмінних мережевих структур, що дозволяє легко та швидко зберігати будь-яку інформацію, стираючи при цьому територіальні обмеження доступу до неї.

3). Можливість ведення Інтернет-бізнесу.

4). Наявність електронних платіжних систем.

5). Швидке та часте оновлення інформації по мірі її надходження. Інтернет-газети мають змогу оновлювати сторінки миттєво, по мірі надходження інформації.

6). Доступність віртуального середовища. Характеризується можливістю безперервного використання Інтернет-ресурсів.

7). Необмежена аудиторія мережевого простору. Доступ до інформації в такому просторі є необмеженим для цільової аудиторії, яка з кожним днем постійно зростає.

8). Оперативність. У мережі майже миттєво можна знайти необхідну інформацію будь-якої давності з різноманітних джерел.

9). Економічність. Сьогодні значно дешевше читати пресу в мережі, ніж купувати друковані примірники [9].

Недоліки: 1). Суттєвим недоліком такого мережевого простору є так звана мережева несвобода, яка проявляється у розвитку інформаційних технологій, що роблять індивіда залежним від розробника: мережевий комп'ютер, електронні гроші, глобальні системи зв'язку, що знаходяться в одних руках і дозволяють контролювати повідомлення.

2). Розвиток кіберзлочинності. Дане явище являється фактором, що перетворює мережу Інтернет з корисного ресурсу для спілкування та розвитку соціальних верств населення на небезпечне інформаційне середовище як зазвичай для дорослих, так і для дітей.

3). Низький рівень цензури в Інтернеті та інших сучасних технічних мережевих структурах.

4). Поява фактору Інтернет-залежності.

5). Поширення вірусів в подібному мережевому просторі.

6). Злочинні вчинки нового соціального прошарку Інтернет середовища – хакерів.

7). Шкідливий вплив на здоров'я людини як на суб'єкта такого мережевого простору.

8). Заміна живого спілкування віртуальними комунікаціями.

9). Поява явища тролінгу – розміщення в Інтернеті провокаційних повідомлень з метою викликати конфлікти між учасниками даного мережевого простору.

Отже, значною перевагою технологічних здобутків сучасного суспільства є те, що вони самі створюють засоби для своєї еволюції. Формування системи, що саморозвивається – найважливіший підсумок, досягнутий у технологічній сфері (передусім інформаційній).

Таким чином, усі вищевикладені перспективи розвитку мережевого простору в такому контексті вказують на те, що вони й у майбутньому залишаться перспективним видом людської спрямованості, за допомогою якого суспільство впевнено крокуватиме шляхом прогресу.

На семантичному рівні мережевого простору актуалізується питання інформації та її цінності у міжвузлових взаємодіях. Взагалі, вся теорія мережевих структур тісно пов'язана з теорією інформаційного суспільства.

У даний час величезне значення для всієї світової спільноти набуває найрізноманітніша інформація: політична, економічна, фінансова, науково-технічна тощо. А зарубіжні вчені визнають, що мережеві структури перетворилися в основну організаційну форму постіндустріального, або інформаційного суспільства.

Формування так званої мережевої свідомості відбувається представниками вищого класу нетократії як нової форми управління суспільством, в рамках якої основною цінністю є не матеріальні предмети, а інформація.

Мережеве суспільство як інформаційне суспільство складається з підрозділів з необмеженими можливостями, які виникають завдяки інтерактивному доступу до безмежних багатств продуктів, створених на основі інформації. Застосування цих багатств, цифрових технологій і устаткування з невід'ємними ресурсами інтелектуального капіталу роблять можливим використання цих технологій. Ця структура заповнена мережами, що охоплюють зацікавлені сторони з різних сфер і з різним досвідом, створюючи культуру сучасних глобальних тенденцій, трансформуючи тим самим поняття часу і простору.

Інституціональність, нормативність фактично зникають, перетворюються в інформаційні, зациклені на собі конструкти. Суспільство стає суспільством символічної реальності, реальності повідомлення та інформації. А дослідження законів його розвитку і побудова нових теоретичних моделей зміщується в бік організації соціальної допомоги інформації, комунікаційної взаємодії.

Мережевий простір в такому випадку виступає як вираження мережі потоків, архітектура і зміст яких визначається силами, які діють в сучасному світі.

Переваги: 1). Необхідно підкреслити також егалітарність мереж, але не в сенсі рівноправності їх учасників, оскільки мережеві структури охоплюють і втягують у своє функціонування людей усіх рівнів, а з точки зору інформаційного спілкування, коли індивіди ставляться один до одного як до рівних, оскільки важлива саме інформація, а не статус тих, хто спілкується. Отже, здійснюючи горизонтальні зв'язки, мережі спрощують взаємодію між людьми і прискорюють обмін інформацією між ними.

Недоліки: 1). Механізм визначення відповідальності мережевого простору за результати діяльності не вироблений. Це, в свою чергу, дозволяє їй лобювати інтереси її агентів.

2). Високий рівень залежності від інформаційних потоків як засобу формування мереж.

Підводячи підсумки вищезазначених аспектів розвитку мережевого простору, його переваг та недоліків в контексті соціального аналізу можемо сказати наступне. У сучасному світі застосовуються різні форми проникнення принципів мережевого суспільства в різні сфери соціальної, політичної та економічної організації, оскільки в першу чергу це залежить від рівня суспільного розвитку, наскільки ті чи інші організаційні структури різних країнах світу здатні включитись у нові умови життєдіяльності і блокувати різні форми нестабільності та соціальних катаклізмів в умовах соціальних змін.

Отже, форми мережевої структури можуть бути реалізовані на будь-якому рівні соціальної взаємодії – мережевий принцип структурування соціального простору носить універсальний характер.

Вивчення та аналіз діяльності мереж дозволяють досягати розуміння принципів функціонування складних систем міжорганізаційних відносин. В залежності від типу систем міжорганізаційних відносин вивчення мереж має місце практично у всіх галузях знання: антропології, біології, хімії, математиці, соціології, психології, економіці і т. д. Для суспільних наук основи теорії мереж впливають з соціальної антропології, психології та біології [1].

Світоглядна концепція мережевого простору за таких умов має наступні варіанти свого розвитку: в першому випадку сформується новий мережевий всесвітній устрій, а в іншому випадку: глобальний мережевий простір може призвести до виникнення світової суспільної анархії.

Отже, розвиток мережевого простору має як значні переваги, так і значні ризики для функціонування національної держави, особистості та суспільства в цілому, що з необхідністю обумовлює актуалізацію інтересу до даної проблематики і вимагає розробки нових теоретико-методологічних підходів до його вивчення в майбутньому, а також подальшого вивчення нової організаційної парадигми заснованої на основі мережевих взаємодій.

Список використаних джерел

1. Войтович Р.В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз): Монографія / Р.В. Войтович; За заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.М. Князева. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 680 с.
2. Горіна Г.О. Переваги та недоліки мережевої форми організації міжнародного бізнесу / Г.О. Горіна // Інноваційна економіка. – Тернопіль, 2011. – № 3. – С. 207-211.
3. Давыдова Н.Н. Организация сетевого взаимодействия инновационно-активных образовательных учреждений / Н.Н. Давыдова // Вестник Челябинского государственного педагогического университета. – 2009. – № 12. – С. 13-26.
4. Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе / М. Кастельс; [Пер. с англ. А. Матвеева под ред. В. Харитоновой]. – Екатеринбург: У-Фактория (при участии Гуманитарного ун-та), 2004. – 328 с.
5. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Мануэль Кастельс; [пер. с англ.]. – М.: ГУ-ВШЭ, 2000. – 608 с.
6. Нечаев Д.Н. Неправительственные организации как фактор политического развития России и ФРГ: сравнительный анализ / Д.Н. Нечаев. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та; Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2003. – 456 с.
7. Подлесная В. Г. Сетевые структуры: сущность и роль в социально-экономическом развитии общества / В. Г. Подлесная // Механизм регулирования экономики. – 2010. – № 3. – С. 100-106.
8. Райсс М. Границы «безграничных» предприятий: перспективы сетевых организаций / М. Райсс // Проблемы теории и практики управления. – 1997. – № 1. – С. 92-97.
9. Самуляк О. Переваги та недоліки мережевих ЗМІ / О. Самуляк // Наукові записки. Серія «Культурологія». – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». – 2010. – № 6. – С. 157-167
10. Сергиенко Я. Кооперативная модель управления бизнесом / Я. Сергиенко // Вопросы экономики. – 2000. – №10. – С. 76-84.
11. Теория международных отношений: Хрестоматия / Сост., науч. ред. и коммент. П.А.Цыганкова. – М.: Гардарики, 2002. – 611 с.
12. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы / Ю. Хабермас. – М.: Весь Мир, 2004. – 454 с.

Луценко Н.Ю. Развитие сетевого пространства: преимущества и недостатки

Анализируются проблемы развития сетевого пространства, что имеет важное значение во всех сферах и проявлениях современного бытия социума. Обобщается опыт теоретических и прагматических исследований в области анализа сетевого пространства, определение его основных преимуществ и недостатков в контексте дальнейшей общественной эволюции и эволюции развития сетевых структур.

Ключевые слова: пространство, сеть, информация, сетевое пространство.

Lutsenko, N.Y. Development of network space: advantages and disadvantages.

This article is devoted to understanding the problems associated with the development of network space, which is important in all areas and manifestations of society's modern life. This study is experience generalization of theoretical and praxeological research in analyzing network space, identify main advantages and disadvantages in the context of further social evolution and the evolution of network structures.

Key words: space, network, information, network space.